

Energinet
Tonne Kjærsvvej 65
DK-7000 Fredericia

+45 70 10 22 44
info@energinet.dk
CVR-nr. 28 98 06 71

Dato:
18. august 2023

Forfatter:
ARY/FSK/MYN

NOTAT

BILAG 1. RETSGRUNDLAG

1.1 Gasforsyningsloven

Gasforsyningsloven (lovbekendtgørelse nr. 126 af 6. februar 2020 om gasforsyning) implementerer gasdirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/73/EF af 13. juli 2009 om fælles regler for det indre marked for naturgas) i dansk ret.

Loven finder i henhold til § 2, stk. 1, anvendelse på bl.a. transmission af gas. Efter § 2, stk. 2, finder loven endvidere anvendelse på bl.a. opstrømsanlæg. Af § 2, stk. 3, følger, at loven gælder for Danmark.

”§ 2. Loven finder anvendelse på transmission, distribution, forsyning og oplagring af naturgas, herunder flydende naturgas (LNG). Loven finder desuden anvendelse på tilstødende naturgasforsyningssystemer.

Stk. 2. Loven finder også anvendelse på biogas, gas fra biomasse og andre typer gas, i det omfang sådanne gasser teknisk og sikkert kan injiceres og transporteres gennem naturgassystemet.

Stk. 3. Loven gælder på land, søterritoriet, i den eksklusive økonomiske zone og på dansk kontinentalsokkelområde.

[...]”

Loven indeholder i § 6 definitioner af henholdsvis opstrømsanlæg mv. samt transmission mv.

”§ 6. [...]

21) Opstrømsanlæg: Opstrømsrørledningsnet og tilknyttet behandlingsanlæg på land, der drives samlet.

22) Opstrømsrørledningsnet: Enhver rørledning eller ethvert net af rørledninger, der drives eller er anlagt som en del af et olie- eller gasproduktionsanlæg eller anvendes til at lede gas fra et eller flere af sådanne anlæg til et behandlingsanlæg, en behandlingsterminal eller en endelig kystlandingsterminal.

[...]

27) Transmission: Transport af gas gennem transmissionssystemer, der hovedsagelig består af højtryksrørledninger, bortset fra opstrømsanlæg og bortset fra den del af højtryksrørledninger, der hovedsagelig anvendes i forbindelse

med lokal distribution af gas, med henblik på levering af gas til kunder, men ikke forsyning.

28) Transmissionsselskab: Enhver fysisk eller juridisk person, der varetager transmission og er ansvarlig for driften, vedligeholdelsen og om nødvendigt etablering og ændring af selskabets infrastruktur for at sikre, at transmissions-systemet på lang sigt kan tilfredsstille en rimelig efterspørgsel efter transmission af gas.

29) Transmissionssystem: Højtryksrørledninger med tilhørende nødvendige anlæg til transport af gas med behørig gaskvalitet, men ikke opstrømsanlæg.

[...]"

Som det fremgår, sondres der i gasforsyningsloven mellem opstrømsanlæg- og rørledningsnet og transmission, ligesom opstrømsanlæg er udtrykkeligt undtaget i definitionen af transmission.

Det følger af gasforsyningslovens § 36 a, stk. 1, at Forsyningstilsynet skal godkende de metoder, som Energinet bruger til at fastsætte priser og betingelser for adgang til transmissionsnettet, herunder betingelser og priser for balancering.

" § 36 a. Priser og betingelser for anvendelse af transmissions- og distributionsnet samt LNG-faciliteter fastsættes af transmissions-, distributions- og LNG-selskaber efter offentliggjorte metoder, som er godkendt af Forsyningstilsynet. Stk. 2. Energi-, forsynings- og klimaministeren kan fastsætte nærmere regler om indholdet af de metoder, der anvendes til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår, herunder tariffer.

[...]"

Det følger af § 40, stk. 1, i gasforsyningsloven, at bl.a. transmissionsselskaber skal anmelde de metoder, der anvendes til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår for adgang til transmissionsnettet til Forsyningstilsynet:

" § 40. Transmissions-, distributions-, LNG- og forsynings- pligtige selskaber med bevilling, jf. §§ 10 og 24, og Energi net eller denne virksomheds helejede dattervirksomheder, der varetager distributionsvirksomhed, skal til Forsyningstilsynet anmelde

1) de metoder, der anvendes til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår for adgang til transmissions- og distributionsnet samt LNG-faciliteter, herunder tariffer,

2) priser, tariffer og betingelser for transmissions-, distributions-, LNG- og forsyningspligtighederne og grundlaget for fastsættelsen af disse, herunder leveringsaftaler efter Forsyningstilsynets nærmere bestemmelse,

3) [...]

Stk. 3. For virksomhed, der varetages af Energinet eller denne virksomheds helejede datterselskaber i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet, skal der, for så vidt angår transmissionsydelse, til Forsyningstilsynet anmeldes priser, tariffer og betingelser for ydelse samt grundlaget for fastsættelsen af disse, herunder leveringsaftaler efter Forsyningstilsynets nærmere bestemmelse."

Ved lov nr. 2211 af 29. december 2020 om ændring af lov om Energinet, lov om elforsyning og lov om naturgasforsyning med senere ændringer blev der indført ny økonomisk regulering af Energinet, hvor blandt andet Forsyningstilsynet bemyndiges til at fastsætte nærmere regler om beregning og justering af indtægtsrammen og om længden af reguleringsperioden for den, der varetager transmissionsvirksomhed af elektricitet. Gasforsyningslovens § 37 d blev således ny-affattet og var herefter sålydende:

”37 d. Priser for ydelser fra transmissionsselskaber fastsættes i overensstemmelse med en indtægtsramme. Forsyningstilsynet fastsætter årligt indtægtsrammen for transmissionsselskaber med henblik på dækning af omkostninger ved en effektiv drift af aktiviteterne og forrentning af den investerede kapital.

[...]

Stk. 4. Forsyningstilsynet fastsætter nærmere regler om beregning og justering af indtægtsrammen og om længden af reguleringsperioden. Forsyningstilsynet fastsætter herunder regler om:

[...]

3) Fastsættelse og justering af forrentningsrammen, herunder om fastsættelse af forrentningsgrundlag, om beregning og fastsættelse af forrentningssats og om frist for ansøgning om justering samt konsekvens af fristoverskridelse.”

Af de bemærkningerne og de specielle bemærkningerne til loven og ovenstående bestemmelser fremgår blandt følgende angående forrentning:

”Efter fjerde princip skal Forsyningstilsynet udmelde en risikojusteret forrentning, der kan indregnes i indtægtsrammen. Dette skal sikre, at Energinet kan dække omkostninger ved kapitalbinding.

[...]

Det foreslås, at forrentningsrammen vil udgøre den maksimale forrentning, som Energinet kan opkræve. Det skal sikre, at Energinet kan opnå en rimelig forrentning af den investerede kapital.

[...]

Indtægtsrammen vil efter den foreslåede bestemmelse skulle fastsættes med henblik på dækning af omkostninger ved en effektiv drift og forrentning af den investerede kapital.

[...]

Med hensyn til forrentning skal indtægtsrammen indeholde et beløb til forrentning af den investerede kapital for de omfattede aktiviteter. Den samlede forrentningsramme vil fremgå af afgørelse om indtægtsrammen, jf. den foreslåede § 37 d, stk. 2.

[...]

Det bemærkes i øvrigt, at Forsyningstilsynet fastsætter nærmere regler om udmøntning af reguleringen, jf. den foreslåede § 37 d, stk. 4, og den foreslåede § 37 e, stk. 2.

[...]

Det følger af den foreslåede § 37 d, stk. 2, 3. pkt., at indtægtsrammen fastsættes på baggrund af en omkostningsramme og en forrentningsramme, som beregnes efter regler fastsat i medfør af stk. 4, nr. 1-3, og justeres efter regler fastsat i medfør af stk. 4, nr. 4-6, og § 37 e, stk. 2.

Begreberne omkostningsramme og forrentningsramme findes ikke i den gældende bestemmelse om økonomisk regulering af transmissionselskaber, men er centrale dele af den foreslåede nye økonomiske regulering.

[...]

Forrentningsrammen vil sikre, at den, der varetager transmissionsvirksomhed eller systemansvarlig virksomhed, får mulighed for at opkræve en risikobaseret forrentning. Forrentningsrammen vil bestå af et forrentningsgrundlag og en forrentningssats.”

Lov nr. 2211 af 29. december 2020 om ændring af lov om Energinet, lov om elforsyning og lov om naturgasforsyning trådte i kraft den 1. januar 2021. Den nye økonomiske regulering med indtægtsrammeregulering skulle dog først have virkning for indtægtsrammer fra 2023, jf. § 4, stk. 6:

”Stk. 6. §§ 71-71 b og § 76, stk. 1, nr. 5, i lov om elforsyning som affattet ved denne lovs § 2, nr. 4-6, og §§ 37 d-37 f og § 40, stk. 2 og 4, i lov om naturgasforsyning som affattet ved denne lovs § 3, nr. 10-13, har virkning for indtægtsrammer fra 2023. De hidtil gældende regler i § 71 og § 76, stk. 1, nr. 5, i lov om elforsyning, jf. lovbekendtgørelse nr. 119 af 6. februar 2020, og i §§ 37 d og 40 i lov om naturgasforsyning, jf. lovbekendtgørelse nr. 126 af 6. februar 2020, finder anvendelse til og med 2022.”

1.1.1 Bekendtgørelse nr. 816 af 27. juni 2016 om økonomisk regulering af Energinet.dk

”§ 2. Energinet.dk kan i priserne for de aktiviteter, der varetages i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet Danmark, indregne nødvendige omkostninger ved effektiv drift og nødvendig forrentning af kapital.”

1.1.2 Bekendtgørelse nr. 822 af 27. juni 2014 om regler for anmeldelse af priser og betingelser mv. for naturgasforsyning

” § 2. Transmissions-, distributions-, LNG- og forsyningspligtige selskaber skal til Energitilsynet anmelde 1) metoder, der anvendes til at beregne eller fastsætte betingelser og vilkår for deres ydelser, herunder tariffer, til Energitilsynets godkendelse, jf. lovens § 40, stk. 1, nr. 1,”

1.1.3 Bekendtgørelse nr. 1609 af 28. december 2022 om indtægtsramme og reguleringsregnskab for gastransmissionsystemejer

Forsyningstilsynet har i december 2022 sendt bekendtgørelse om indtægtsramme og reguleringsregnskab for transmissionssystemejer til offentliggørelse med ikrafttræden den 1. januar 2023 og med virkning for indtægtsrammen for 2023 i overensstemmelse med gasforsyningsloven.

Af bekendtgørelsen fremgår det af § 18, stk. 3, at Forsyningstilsynet forud for et reguleringsår skal fastsætte en forrentningssats for egenkapitalen, og at Forsyningstilsynet kan vælge at fastsætte forrentningssatsen for længere end ét reguleringsår. Bestemmelsen er sålydende:

”§ 19, stk. 3. Forsyningstilsynet fastsætter forud for et reguleringsår en forrentningssats for egenkapitalen for transmissionsvirksomheden. Forsyningstilsynet kan vælge at fastsætte forrentningssatsen for egenkapitalen for en længere periode end ét reguleringsår.”

1.1.4 Opstrømsbekendtgørelsen

Opstrømsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 1410 af 16. december 2019 om adgang til opstrømsrørledningsnet og til opstrømsanlæg) indeholder regler om adgang til opstrømsrørledningsnet og til opstrømsanlæg samt om priser og vilkår for denne adgang.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, at enhver mod betaling kan få adgang til opstrømsrørledningsnettet og til opstrømsanlæg, og at adgangsretten gælder for enhver, der er hjemmehørende i et EU- eller et EØS-land.

Det følger af bekendtgørelsens bestemmelser, at forhandlingen om adgang til opstrømsrørledningsnettet og til opstrømsanlæg skal ske mellem ejer eller operatør af den pågældende ledning eller det pågældende anlæg og den, som ansøger om adgang.

Bekendtgørelsens § 3, stk. 5, fastsætter regler om en ejers eller operatørs mulighed for at nægte adgang til sit opstrømsrørledningsnet eller opstrømsanlæg, når det er nødvendigt. Adgang kan nægtes, 1) hvis de tekniske specifikationer er indbyrdes uforenelige, og dette problem ikke kan løses rimelig let, 2) for at undgå vanskeligheder, som ikke kan overvindes rimelig let, og som kan være til skade for en effektiv eksisterende og planlagt fremtidig kulbrinteproduktion, herunder fra felter med marginal økonomisk rentabilitet, eller 3) for at respektere behørigt dokumenterede rimelige behov hos ejeren eller operatøren af opstrømsrørledningsnet for transport og forarbejdning af gas og de interesser, som alle andre potentielt berørte brugere af opstrømsrørledningsnettet eller relevante forarbejdnings- eller håndteringsfaciliteter har.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 5, stk. 1, at priser og betingelser for ydelser i forbindelse med adgang fastsættes ved forhandling mellem ansøger om adgang til et opstrømsrørledningsnet eller til et opstrømsanlæg og dets ejer eller operatør. Der må ved fastsættelsen af priser og betingelser ikke diskrimineres mellem brugere, jf. § 5, stk. 2.

Det fremgår videre af § 6, at Forsyningstilsynet fører tilsyn med, at priser og betingelser i henhold til § 5, stk. 1 og 2, er rimelige. Forsyningstilsynet behandler efter § 7 endvidere tvister opstået i forbindelse med ansøgninger.

1.1.5 Bekendtgørelse om økonomisk regulering af Energinet [Historisk for Gastransmission]

I bekendtgørelse nr. 816 af 27. juni 2016 om økonomisk regulering af Energinet.dk er der fastsat regler om, at Energinet i priserne for de aktiviteter, som Energinet varetager efter § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet kan indregne nødvendige omkostninger ved effektiv drift og nødvendig forrentning af kapital:

” § 2. Energinet.dk kan i priserne for de aktiviteter, der varetages i medfør af § 2, stk. 2 og 3, i lov om Energinet Danmark, indregne nødvendige omkostninger ved effektiv drift og nødvendig forrentning af kapital.”

Af bekendtgørelsens § 3 fremgår, at nødvendige omkostninger især vil vedrøre indkøb af energi, lønninger, tjenesteydelser, administration, vedligeholdelse, andre driftsomkostninger, som eksempelvis til demontering og bortskaffelse af teknisk forældede net i forbindelse med f.eks. kabellægning samt som følge af krav pålagt af offentlige myndigheder, afskrivninger som nævnt i bekendtgørelsens § 5, nedskrivninger, der udløses af teknisk værdiforringelse af aktiver, betalte skatter og afgifter, samt renter af fremmedkapital og øvrige finansielle omkostninger.

Bekendtgørelsens § 4 indeholder bestemmelser om nødvendig forrentning af kapitalen i Energinet:

” § 4. Forrentningen af kapitalen i Energinet.dk skal alene muliggøre overholdelse af virksomhedens gældsforpligtelser samt den yderligere konsolidering, der er nødvendig for en effektiv drift af Energinet.dk, jf. stk. 2 og 3.

Stk. 2. Størrelsen af forrentningen efter stk. 1, bestemmes med udgangspunkt i den forrentning, der er nødvendig for at fastholde realværdien af nettoaktiverne opgjort separat for Energinet.dk's elektricitets- og naturgasrelaterede aktiviteter, jf. § 10, stk. 1, nr. 1. Realværdien af de pågældende nettoaktiver er den værdi, hvormed nettoaktiverne uanset eventuel selskabsopdeling indgår i åbningsbalancen for Energinet.dk pr. 1. januar 2005 reguleret med det i § 8 fastlagte prisindeks.

Stk. 3. Den efter stk. 2 bestemte forrentning reguleres til den forrentning, som er nødvendig for en effektiv drift henset til kapitalbehovet blandt andet som følge af nyinvesteringer, opgjort separat for Energinet.dk's elektricitets- og naturgasrelaterede aktiviteter.”

1.2 Forordningen om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnettet

Gasforordningen (Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) Nr. 715/2009 af 13. juli 2009 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1775/2005) fastsætter de grundlæggende regler for adgang til naturgastransmissionsnet.

Det fremgår af gasforordningens 1. præambelbetragtning, at formålet med forordningen er at fremme handlen over grænserne, så der bl.a. kan opnås effektiviseringsgevinster, konkurrencedygtige priser og bidrage til øget forsyningssikkerhed. Det fremgår videre af 12. præambelbetragtning i gasforordningen, at integrationen af markederne bør fremmes for at færdiggøre det indre marked for naturgas. Af 15. præambelbetragtning fremgår desuden, at der kræves et øget samarbejde og samordning mellem transmissionssystemoperatørerne, så der etableres netregler for tilvejebringelse og forvaltning af effektiv og gennemsigtig adgang til transmissionsnet på tværs af grænserne.

Opstrømsrørledningsnet er i gasforordningen, ligesom i gasforsyningsloven, undtaget fra definitionen af transmission, jf. forordningens artikel 2, stk. 1, nr. 1, som har følgende ordlyd:

”Artikel 2 Definitioner

1. I denne forordning forstås ved:

1) »transmission«: transport af naturgas gennem net, der hovedsagelig består af højtryksrør-ledninger, bortset fra opstrømsrørledningsnet og bortset fra den del af højtryksrørledninger, der hovedsagelig anvendes i forbindelse med lokal distribution af naturgas, med henblik på levering af naturgas til kunder, men ikke forsyning.

[...]”

Af forordningens artikel 16, stk. 2, fremgår, at transmissionssystemoperatører skal indføre og offentliggøre ikke-diskriminerende og gennemsigtige mekanismer for kapacitetstildeling, der bl.a. skal være forenelige med medlemsstaternes ordninger for netadgang.

1.3 Netværksreglerne

Med hjemmel i gasforordningens artikel 8, stk. 6, er der vedtaget tre europæiske netregler om henholdsvis fastsættelse af kapacitetstildelingsmekanismer i gastransmissionssystemer (NC CAM), balancering (NC BAL) og transmissionstarifstrukturer (NC TAR).

Der er tale om omfattende netregler. I det følgende gengives alene de relevante artikler i NC TAR.

1.3.1 NC TAR

Artikel 1 om forordningens genstand, har følgende ordlyd:

”Ved denne forordning fastsættes en netregel, som fastlægger reglerne for harmoniserede transmissionstarifstrukturer for gas, herunder regler for anvendelse af en referenceprismetode, den tilhørende høringsproces, krav om offentliggørelse og beregningen af mindstepriser for standardkapacitetsprodukter.”

Det fremgår af NC TAR artikel 3, stk. 1, at definitionerne i bl.a. artikel 2 i gasforordningen og artikel 2 i gasdirektivet anvendes i NC TAR. Som det fremgår ovenfor er opstrømsrørledningsnet undtaget fra definitionen af transmission i gasforordningen, jf. forordningens artikel 2, stk. 1, nr. 1. Gasdirektivets artikel 2, nr. 3, som også definerer ”transmission”, har samme ordlyd som artikel 2, stk. 1, nr. 1, i gasforordningen.

I artikel 3, nr. 12, i NC TAR er transmissionstjenester defineret som ”de regulerede tjenester, der leveres af transmissionssystemoperatøren inden for entry- og exitsystemet med henblik på transmission”. *Transmissionstariffer* er i artikel 3, nr. 7, defineret som ”de gebyrer, der skal betales af netbrugerne for de leverede transmissionstjenester”.

I artikel 3, nr. 13, defineres ikke-transmissionstariffer som ”de gebyrer, der skal betales af netbrugerne for de leverede ikke-transmissionstjenester”. Ikke-transmissionstjenesteindtægter defineres i artikel 3, nr. 4, som ”den del af den tilladte eller tilstræbte indtægt, som stammer fra ikke-transmissionstariffer”. Definitionen af ikke-transmissionstjenester er i henhold til artikel 3, nr. 15, ”andre regulerede tjenester end transmissionstjenester og andre tjenester end dem, der reguleres af forordning (EU) nr. 312/2014, og som leveres af transmissionssystemoperatøren”.

NC TAR artikel 4 fastsætter regler om transmissions- og ikke-transmissionstjenester og -tariffer.

Af artikel 4, stk. 1, fremgår følgende:

”En given tjeneste anses for at være en transmissionstjeneste, hvis begge de følgende kriterier er opfyldt:

- a) omkostningerne ved tjenesten er forårsaget af omkostningsfaktorerne i form af både teknisk eller forventet kontraktuel kapacitet og afstand
- b) omkostningerne ved tjenesten er relateret til investeringen i og driften af den infrastruktur, som er en del af det regulerede aktivgrundlag for levering af transmissionstjenester.

Hvis et af de kriterier, der er anført i litra a) og b), ikke er opfyldt, kan en given tjeneste anses for at være enten en transmissions- eller en ikke-transmissions-tjeneste afhængigt af resultaterne af den periodiske høring af transmissionssystemoperatøren(-erne) eller den nationale reguleringsmyndighed og beslutningen truffet af den nationale reguleringsmyndighed, jf. artikel 26 og 27.”